

piątek, 06.01.2023

Święty Michał Archanioł

Jego imię w języku hebrajskim brzmi „Michael” i znaczy „Któż jak Bóg”. Świętemu Michałowi nadany jest tytuł Archanioła. W Nowym Testamencie św. Michał Archanioł ukazany jest jako przeciwnik szatana, zwycięzca ostatecznej walki przeciwko niemu i jego zwolennikom. Opis tej walki oraz zwycięstwa znajduje się w rozdziale 12 Księgi Apokalipsy: „i nastąpiła walka na niebie: Michał i jego aniołowie mieli walczyć ze smokiem. I wystąpił do walki smok i jego aniołowie, ale nie przemógł, i już się miejsce dla nich w niebie nie znalazło. I został strącony wielki smok, wąż starodawny, który zwie się diabeł i szatan, zwodzący całą zamieszkałą ziemię, został strącony na ziemię, a z nim strąceni zostali jego aniołowie. I usłyszałem donośny głos mówiący w niebie: «Teraz nastąpiło zbawienie, potęga i królowanie Boga naszego i władza Jego Pomazańca, bo oskarżyciel braci naszych został strącony, ten, co dniem i nocą oskarża ich przed Bogiem naszym. A oni zwyciężyli dzięki Krwi Baranka i dzięki słowu swojego świadectwa i nie umiłowali dusz swych – aż do śmierci. Dlatego radujcie się niebiosa i ich mieszkańcy! Biada ziemi i biada morzu – bo zstąpił na was diabeł, pałając wielkim gniewem, świadom, że mało ma czasu»” (Ap 12,7-12).

Święty Michał Archanioł uważany jest przez chrześcijan za najpotężniejszego obrońcę Ludu Bożego. W ikonografii tak wschodniej, jak i zachodniej przedstawiany jest jako wojownik trzymający w ręku szpadę lub włócznię i deptający stopami smoka – potwora, symbol szatana, zwyciężonego w walce. Od wieków chrześcijanie powierzają się św. Michałowi Archaniołowi tak tu na ziemi, jak też w sposób szczególny w momencie sądu, o czym świadczy starożytne wezwanie: „Święty Michale Archaniele, broń nas w walce, abyśmy nie zginęli w dzień straszliwego sądu”.

Święty Michał uważany jest także za przewodnika dusz do nieba. Ta jego misja uwypuklona jest w liturgii rzymskiej w modlitwie na ofiarowanie we Mszy Świętej za zmarłych: „Panie Jezu Chryste, uwolnij dusze wiernych zmarłych od kar piekielnych, a św. Michał Archanioł, który obwieszcza twoją świętą wolę, niech je zaprowadzi do światłości wiecznej, którą obiecałeś Abrahamowi i jego potomstwu”. Tradycja przypisuje św. Michałowi zadanie składania na szale dobrych i złych uczynków dusz stojących na sądzie Bożym. Dlatego też na niektórych wyobrażeniach ikonograficznych św. Michał oprócz miecza trzyma w ręce wagę. Ponadto w pierwszych wiekach chrześcijaństwa, szczególnie w tradycji bizantyjskiej, był on uważany za niebiańskiego lekarza ludzkich dolegliwości. Często identyfikowano go z aniołem przy sadzawce Betesda przedstawionym w rozdziale piątym Ewangelii św. Jana (J 5,2-4). Akatysta opiewający część św. Michała w hymnie mówi: „Nie tylko zwyciężyłeś wielkiego i straszliwego smoka w twym sanktuarium w Chone, ale dałeś początek strumieniowi wody uzdrawiającej każdą chorobę ciała”.

Święty Michał posiada w końcu szczególny przywilej służby przed tronem Majestatu Bożego. To on sam przedstawił się biskupowi Wawrzyńcowi w następujący sposób: „Jestem Michał i przebywam zawsze w obecności Bożej”. W liturgii Soboru Trydenckiego, ofiarując kadzidło, modlono się tymi słowami: „Za wstawiennictwem św. Michała Archanioła, który stoi po prawej stronie ołtarza całopalenia... zechciej przyjąć i pobłogosławić tę ofiarę kadzidła”.

Obecnie Kościół obchodzi święto św. Michała Archanioła razem ze św. Gabrielem i św. Rafałem Archaniołami, w dniu 29 września. W przeszłości obchodzono dwa święta liturgiczne poświęcone wyłącznie św. Michałowi (święta te zostały zachowane dla miasta Sant'Angelo): 29 września święto obchodzono początkowo tylko w Rzymie na pamiątkę poświęcenia starożytnej bazyliki ku jego czci przy drodze Salarii

Parafia pw. św. Mikołaja jako cudowny w jednym z klasztorów, wystawiony przed jego cześć. Ładny obraz z lampy, która stała się tam przed wizerunkiem św. Michała. Sanktuaria takie istniały również w Acroinos Nicopolis i w Gordium Eudokias w Galacji. Podobnie w Egipcie miał św. Michał wiele świątyń. W Etiopii każdy 12 dzień miesiąca poświęcony był jego czci. Znanie sanktuarium św. Michała znajdowało się również w Bułgarii przy klasztorze Lesmowo (XIV w.).

W Apulii, południowo-wschodnim regionie Włoch, na Górze Gargano, w mieście Monte Sant'Angelo znajduje się najświętsze w Kościele rzymskokatolickim sanktuarium ku czci św. Michała Archaniola. Na szczycie góry wznosi się niezwykła, jedyna w swoim rodzaju bazylika, którą stanowią usytuowane wokół grotty budowle. Od wieków jest to miejsce modlitwy i pojednania, sławne w całym chrześcijańskim świecie. Anonimowy pisarz, żyjący ponad 100 lat temu, daje o nim następujące świadectwo: „Sanktuarium św. Michała Archaniola sławne jest nie z blasku swoich marmurów, ale z cudownych wydarzeń, które tu miały miejsce: w swojej formie jest skromne, ale bogate w niebiańskie cnoty, ponieważ sam św. Michał Archanioł zbudował go i poświęcił, pomny na ludzką słabość sam zstąpił z nieba, aby w owym czasie ludzie mogli stać się uczestnikami dzieł Bożych”.

Początki sanktuarium sięgają końca V i pierwszych dziesięcioleci VI wieku. Najstarsze źródła pisane świadczące o nim to dwa listy papieża Gelazego I pisane na przełomie 493/494 roku do biskupa Giusto z Larino i do biskupa Herculentiusa. Pierwsze objawienie na Górze miało miejsce w 490 r. i jest określane jako „epizod zagubionego byka”. Pewnego dnia bogatemu włościaninowi zaginął najpiękniejszy byk ze stada. Właściciel po usilnych poszukiwaniach w końcu znalazł go na szczycie góry, kłęzącego u wejścia do grotty. W odruchu gniewu napiął łuk i wypuścił strzałę, ale ona zamiast ugodzić byka, w sposób niewytłumaczalny zawróciła i zraniła strzelającego. Wstrząśnięty tym wypadkiem właściciel udał się do biskupa, który wysłuchawszy go, zarządził trzy dni modlitw i pokuty. Kiedy chylił się ku wieczorowi ostatni dzień modlitw, biskupowi ukazał się św. Michał i przemówił: „Ja jestem Archanioł Michał, stojący przed obliczem Boga. Grota jest mnie poświęcona; ja sam jestem jej strażnikiem... Tam gdzie się otwiera skała, będą przebaczone grzechy ludzkie... Modlitwy, które będziecie tu zanosić, zostaną wysłuchane. Idź w góry i poświęć tę grotę dla kultu chrześcijańskiego”. Biskup długo wahał się, zanim zdecydował się wypełnić polecenie Archaniola.

Drugie objawienie św. Michała, zwane „epizodem zwycięstwa”, datowane jest na rok 492. Tradycja mówi, że miasto Siponto podczas oblężenia przez wojska nieprzyjacielskie było już bliskie poddania się. Biskup, św. Wawrzyniec, uzyskał u nieprzyjaciół trzy dni zawieszenia broni i w tym czasie zwrócił się o pomoc do św. Michała w ufnej modlitwie wspartej pokutą. Po trzech dniach modlitw ukazał mu się Archanioł, który przepowiedział szybkie i całkowite zwycięstwo. Obietnica wiała nadzieję w serca oblężonych. Pokrzepieni nią obrońcy wyszli z miasta i wzięli udział w zaciętej bitwie, której towarzyszyły trzęsienie ziemi, grzmoty i błyskawice. Zwycięstwo wojsk Sipontu było całkowite, a nieprzyjaciel został pokonany.

Trzecie objawienie nazwane jest „epizodem poświęcenia”. Według tradycji w roku 493, po zwycięstwie, biskup zdecydował się wykonać polecenie św. Michała i poświęcić grotę ku jego czci jako wyraz uznania i podziękowania za pomoc. Po raz kolejny objawił mu się Archanioł i oznajmił, że on sam osobiście poświęcił już grotę. Wtedy to św. Wawrzyniec, biskup, wraz z innymi siedmioma biskupami Apulii, z ludem i duchowieństwem miasta Siponto udali się w procesji do świętego miejsca. Podczas drogi obserwowali przedziwne zdarzenie: nad głowami biskupów pojawił się orły, które chroniły ich od silnych promieni słonecznych. Po przybyciu do grotty w jej wnętrzu znaleźli kamienny ołtarz przykryty szkarłatnym suknem i nad nim krzyż. Oprócz tego, jak przekazuje legenda, św. Michał na znak swojej obecności pozostawił na skale odcisk stopy dziecka. Święty biskup pełen radości złożył Bogu ofiarę eucharystyczną. Wydarzenie to miało miejsce 29 września 493 r. Od czasu tych nadzwyczajnych okoliczności Grota cieszy się tytułem „Niebiańskiej Bazyliki”, gdyż jako jedyna świątynia na świecie nie była ona nigdy poświęcona ręką ludzką.

Przedstawia św. Franciszka i św. Łucję. Został tu umieszczony dla uczczenia pamięci dwóch niewidomych z Gargano, którzy u wejścia do Groty doświadczyli od Biedaczyny z Asyżu cudu odzyskania wzroku za pośrednictwem św. Łucji, patronki niewidomych.

Odnosnie do pobożności Biedaczyny względem św. Michała Archanioła źródła mówią o czterdziestodniowym poście, który Święty odprawiał na Górze Alwerni. Podczas tego postu w 1224 roku otrzymał łaskę stygmatów. Tomasz z Celano pisze, że br. Pacyfik, towarzysz św. Franciszka, podczas modlitwy wpadł w zachwyt i ujrzał „wśród wielu tronów w niebie jeden wspanialszy od innych, zdobny w drogim kamieniu i jaśniejący wszelką chwałą. Dziwi się sam w sobie temu szlachetnemu tronowi i po cichu myśli, czyj on jest. Wtedy słyszy głos mówiący doń: «Ten tron należał do jednego z upadłych aniołów, a teraz czeka na pokornego Franciszka»” (2 Cel 123). Biedaczyna w swych pismach przynajmniej trzy razy wymienia imię św. Michała Archanioła. Często modlił się do niego, prosząc o przemożne wstawiennictwo.

W głębi Groty w Gargano wzrok przykuwa figura św. Michała. Ma 130 cm wysokości, wyrzeźbiona jest w białym marmurze z Carrary. Przedstawia Archanioła w stroju legionisty rzymskiego, pod którego stopami leży pokonany szatan, ukazany pod postacią potwora o twarzy małpy, udzie kozła, pazurach lwa i ogonie węża. Figura jest ozdobiona skrzydłami koloru złotego. Święty Michał ukazuje się naszym oczom jako uśmiechnięty młodzieniec pełen wewnętrznego pokoju. Jego głowa jest ozdobiona kręconymi, delikatnymi puklami włosów, w bardzo oryginalnej formie. Michał ma zbroję, jaką nosili rzymscy legioniści oraz szeroki płaszcz, który opada z jego ramion. Rzeźba jest dziełem Andrzeja Contucciego, zwanego Sansovino. Została wykonana w 1507 r.

Na zakończenie warto jeszcze wspomnieć o sanktuarium św. Michała w rejonie Kanału La Manche, tuż przy brzegach Francji. Na wysepce skalnej, wyrastającej z morza, o nazwie Merkury, a od wczesnego średniowiecza nazywanej St. Michel, wznosi się miasteczko i klasztor benedyktynów.